

Hranice volebních obvodů

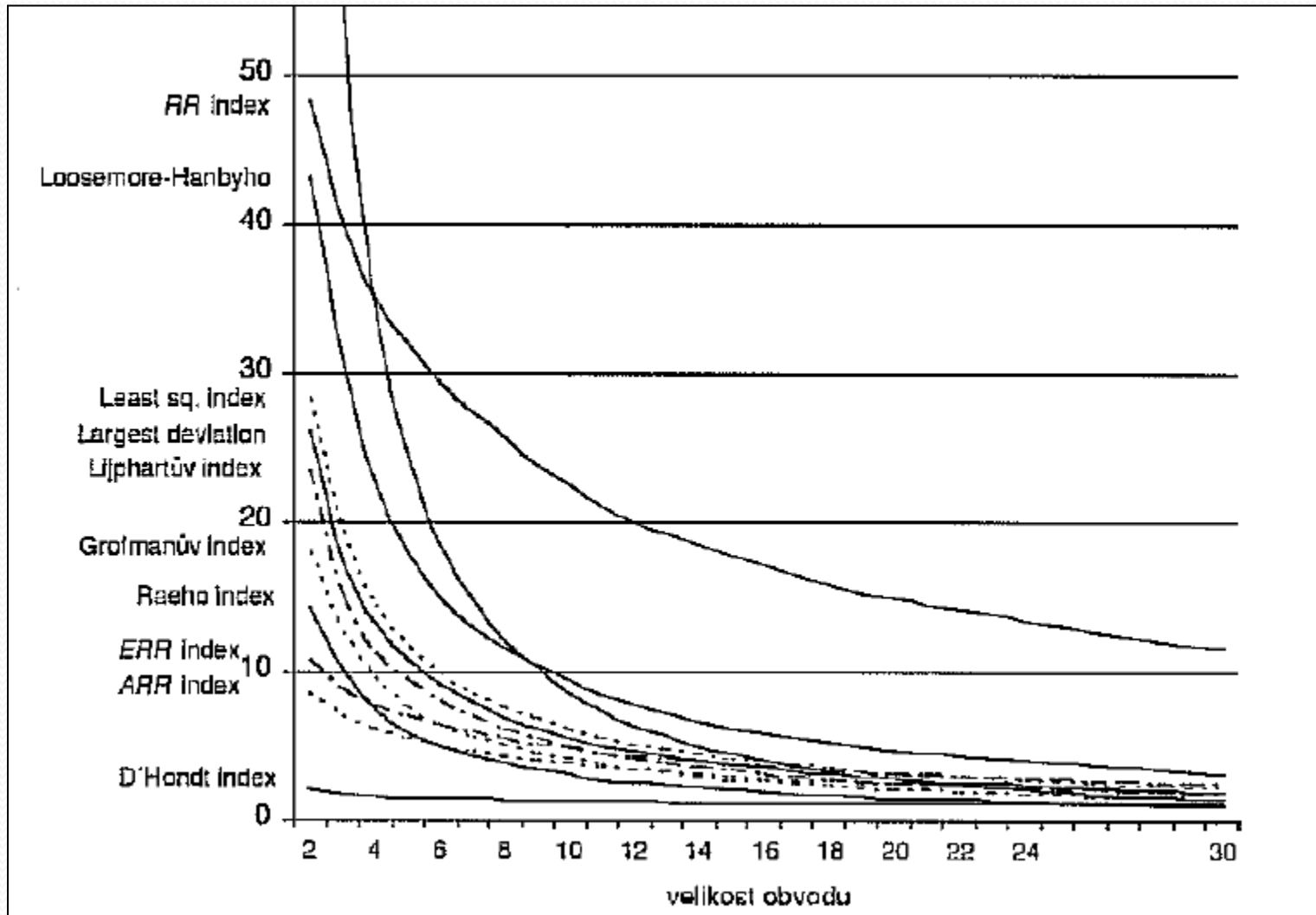
Peter Spáč

21.10.2019

Volební obvody

- Jeden z klíčových parametrů volebních systémů
- Nevyhnutelné dělení na více obvodů v některých systémech (většinové, jeden přenosný hlas)
- Listinné poměrné systémy:
  - Volební obvody jako volba
  - 1 celostátní obvod vs. více obvodů

Volební obvody (Lebeda 2008: 65)

Volební obvody

- Numerické i **geografické** aspekty
- Vymezení hranic obvodů:
  - Obvody nemusí respektovat přirozené hranice
  - Volba hranic má často politické pozadí
- Elbridge Gerry (1744-1814):
  - Guvernér Massachusetts
  - Pojem Gerrymandering

Gerrymandering

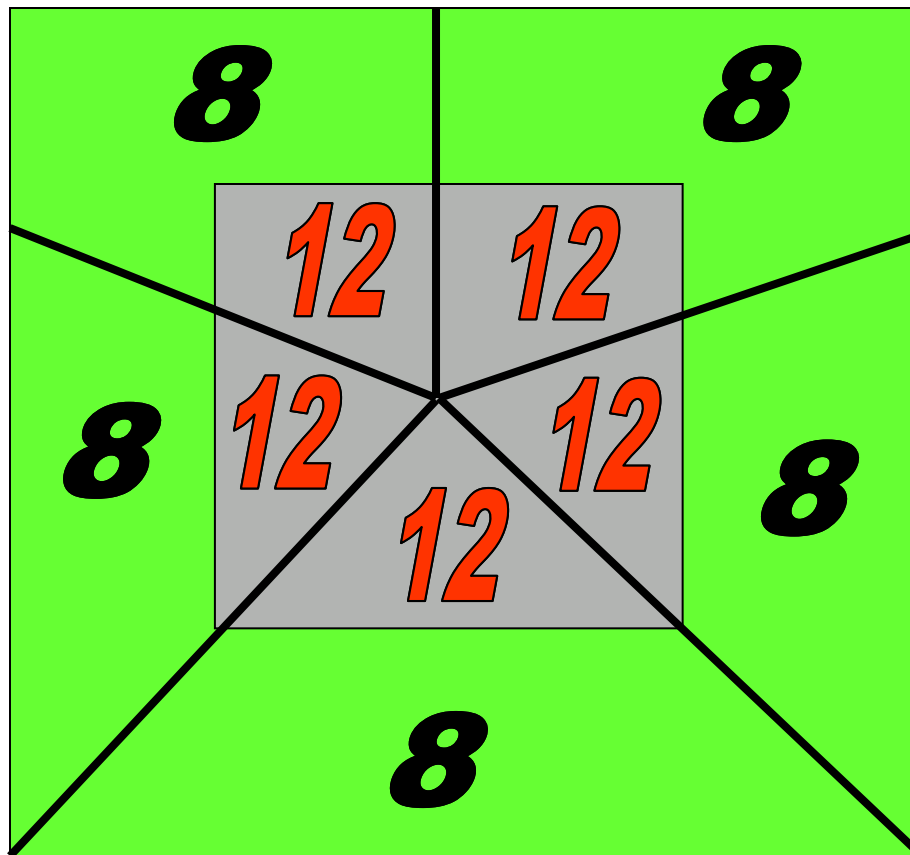
- Taktický přístup při vymezení hranic obvodů
- Cíle:
  - Vhodně rozdělit elektorát do uzavřených jednotek (= obvodů)
  - Vázat voličstvo rivalů do nadbytečně velkých koncentrací
  - Soupeřův potenciál se vyčerpá menším počtem zbytečně vysokých výher
- Z geografického hlediska mohou vznikat absurdní územní jednotky

Gerrymandering

- Klíčové body:
  - Gerrymandering je plně legální proces
  - Nedochozí k porušení rovnosti volebního práva
  - Etické aspekty
  - Politická hra na naivitu

Gerrymandering - příklad

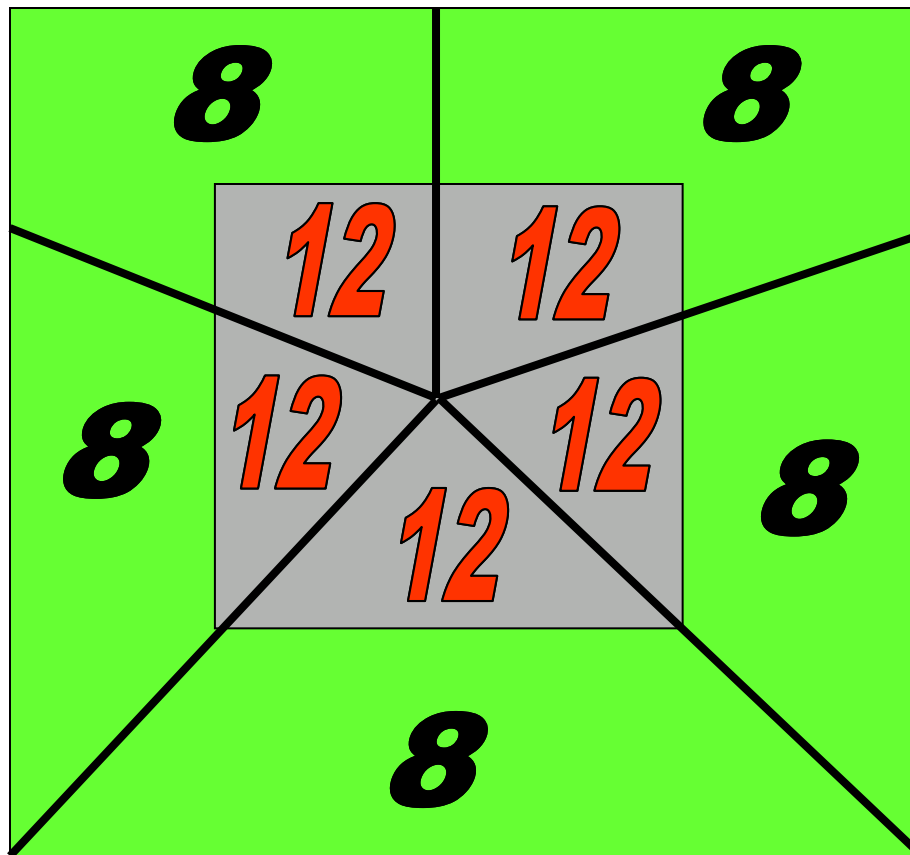

Gerrymandering - příklad

- (Velmi zjednodušená) modelová situace:
  - Náš parlament má 5 poslanců, využíváme většinový volební systém s relativní většinou a jednomandátovými obvody (náš „stát“ se tedy dělí do 5 obvodů, v každém se volí 1 poslanec)
  - Území státu tvoří město (60 obyvatel) obklopené venkovskou oblastí (40 obyvatel)
  - Městští obyvatelé preferují politickou stranu A, venkovští stranu B
  - V současnosti jsou obvody rovnoměrně rozloženy tak, že v každém je zahrnuta 1/5 obyvatelů města i venkova (v přepočtu 12 obyvatelů z města a 8 z venkova), v každém je tedy 20 obyvatelů
  - Výsledek – strana A vítězí ve všech obvodech a poměr mandátů A:B je 5:0

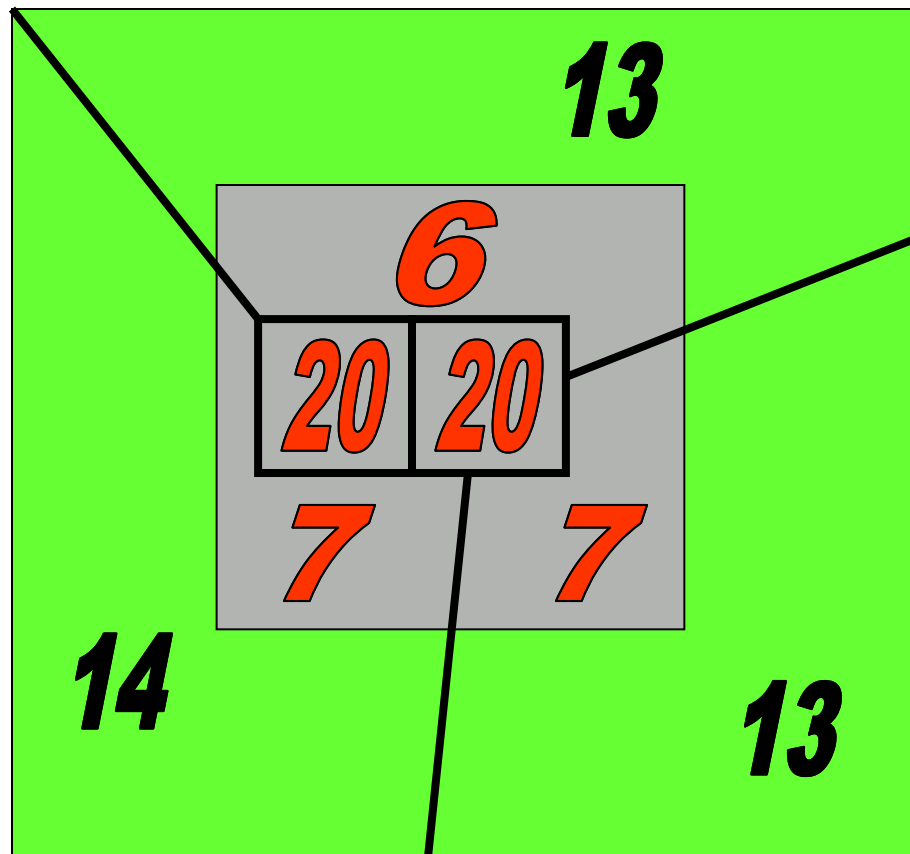
Gerrymandering - příklad

- Současná situace..

Gerrymandering - příklad

- ..a po úpravě

Gerrymandering - příklad

- **Důsledky úpravy:**

- Obvody jsou nadále rovnoměrně zalidněny (20 obyv.)
- Vznikly 2 městské obvody, kde žije 40 městských voličů
- Vznikly 3 obvody s početní převahou venk. voličů

- **Výsledek:**

- Strana A zbytečně výrazně vyhraje ve 2 městských obvodech a prohraje ve 3 zbývajících
- Poměr mandátů A:B se z 5:0 mění na 2:3 (navzdory tomu, že strana B má celkově méně voličů než strana A)

Před úpravou

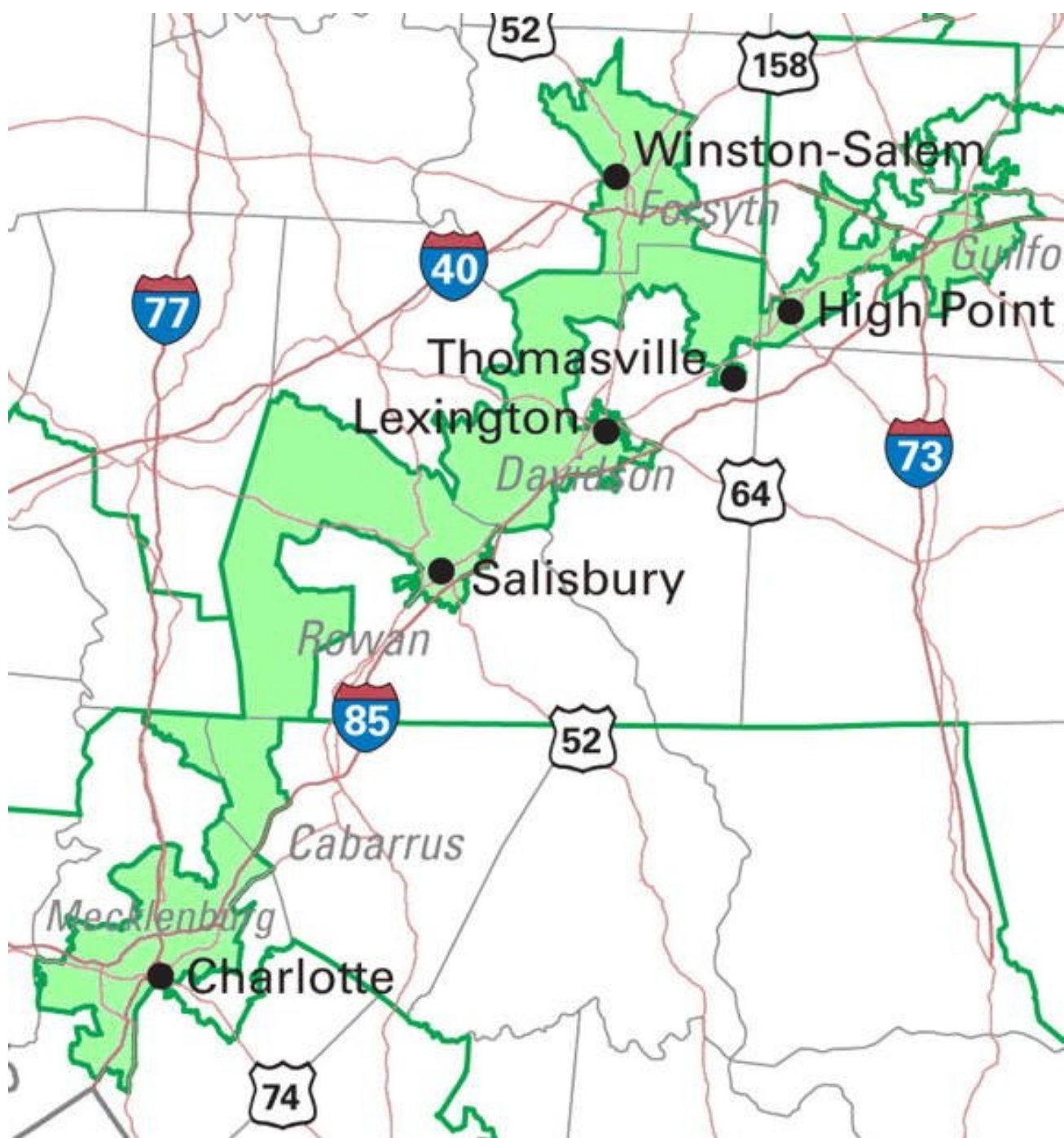
Obvod	M	V	Vítěz
1	12	8	A
2	12	8	A
3	12	8	A
4	12	8	A
5	12	8	A

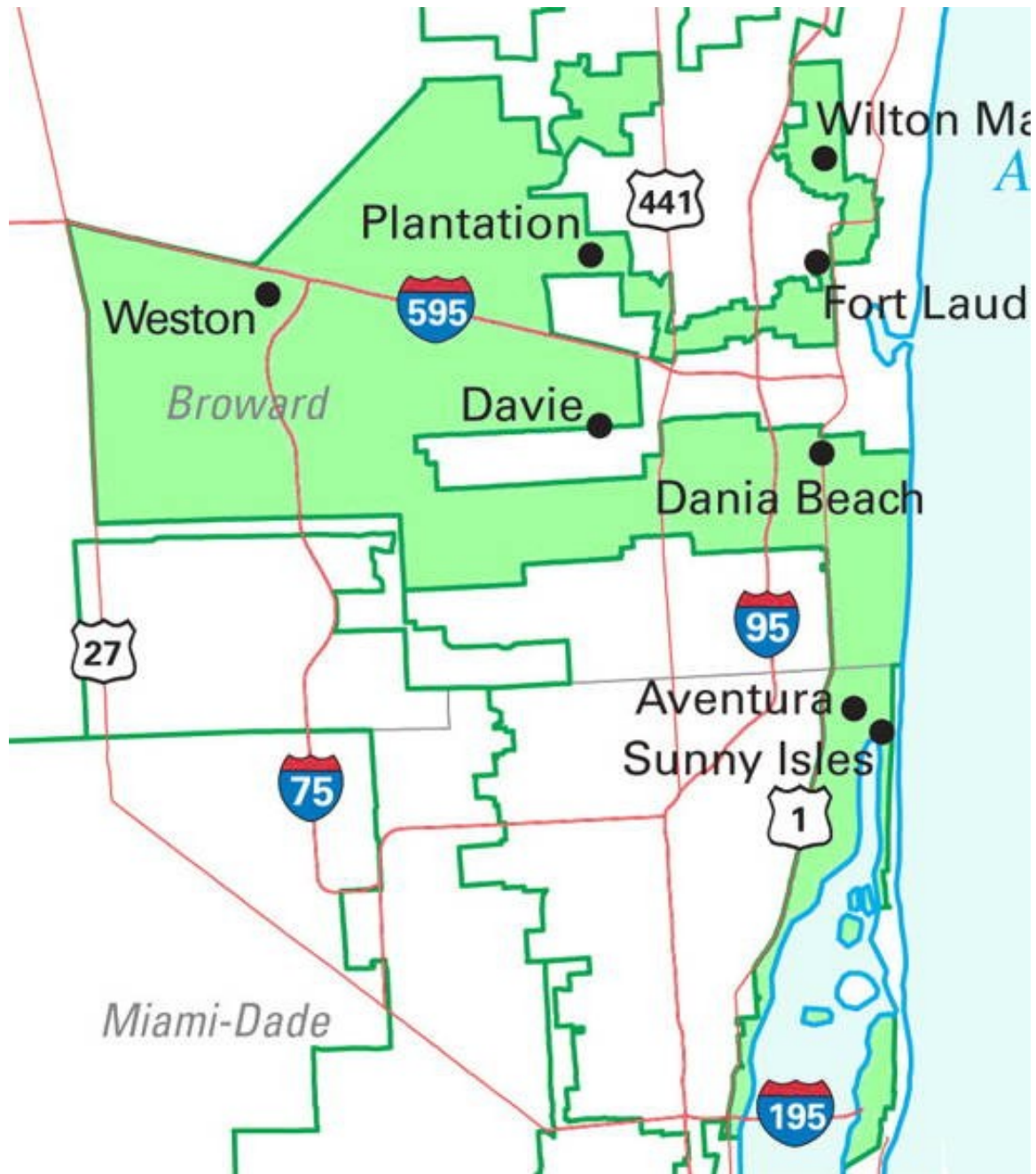
Strana	Voliči	Křesla	Vítěz
A	60	5	
B	40	0	

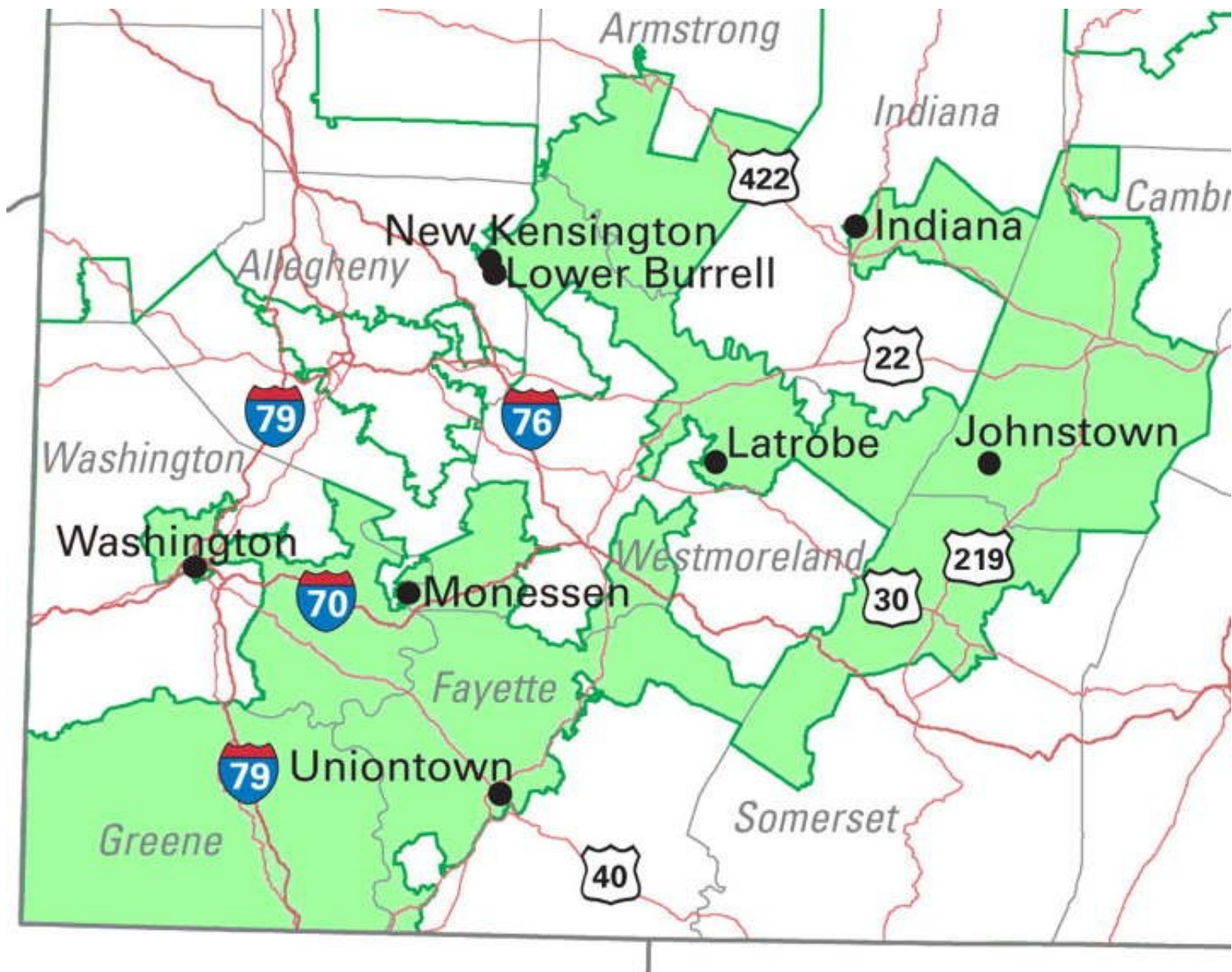
Po úpravě

Obvod	M	V	Vítěz
1	20	0	A
2	20	0	A
3	7	13	B
4	7	13	B
5	6	14	B

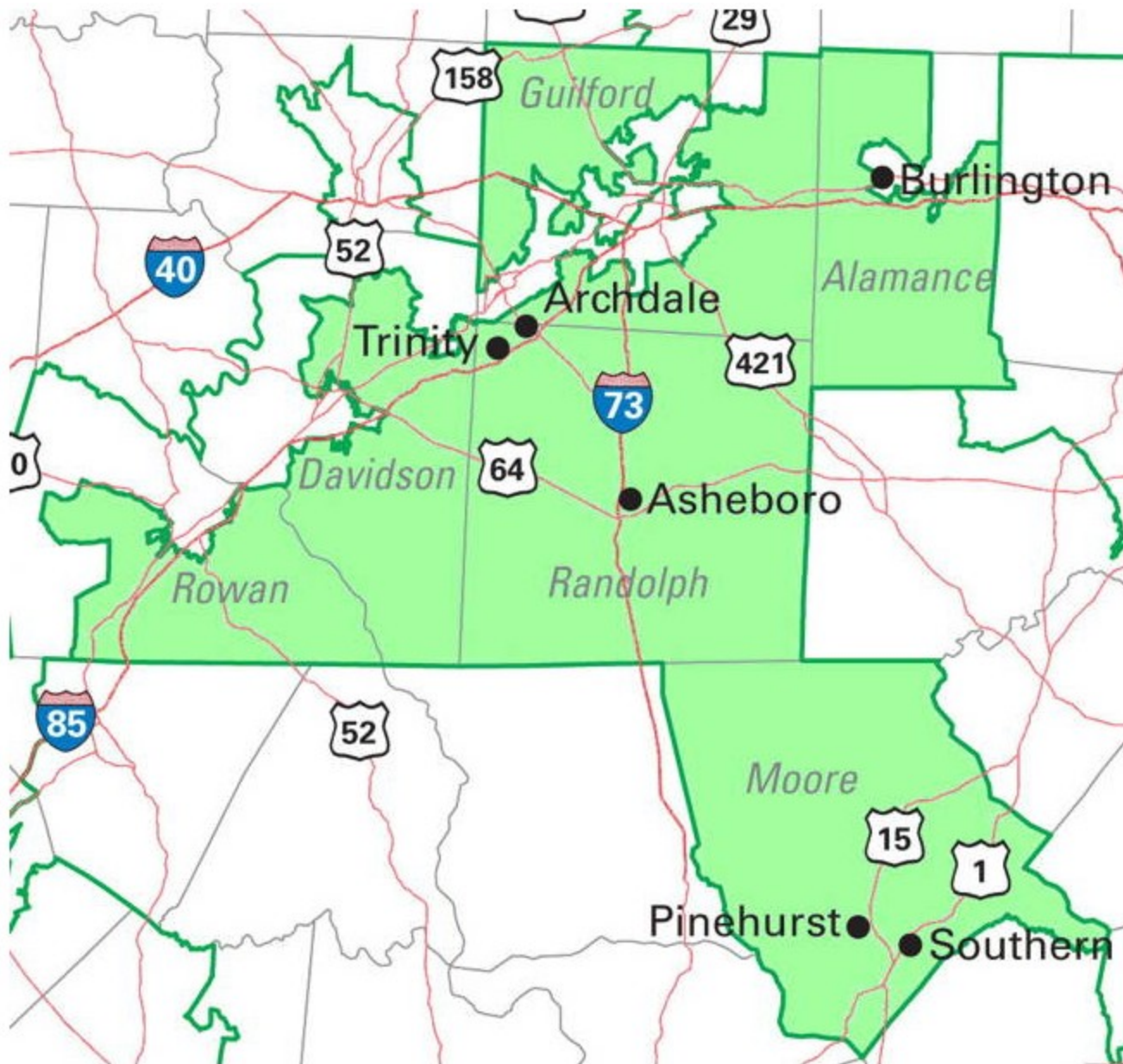
Strana	Voliči	Křesla	Vítěz
A	60	2	
B	40	3	

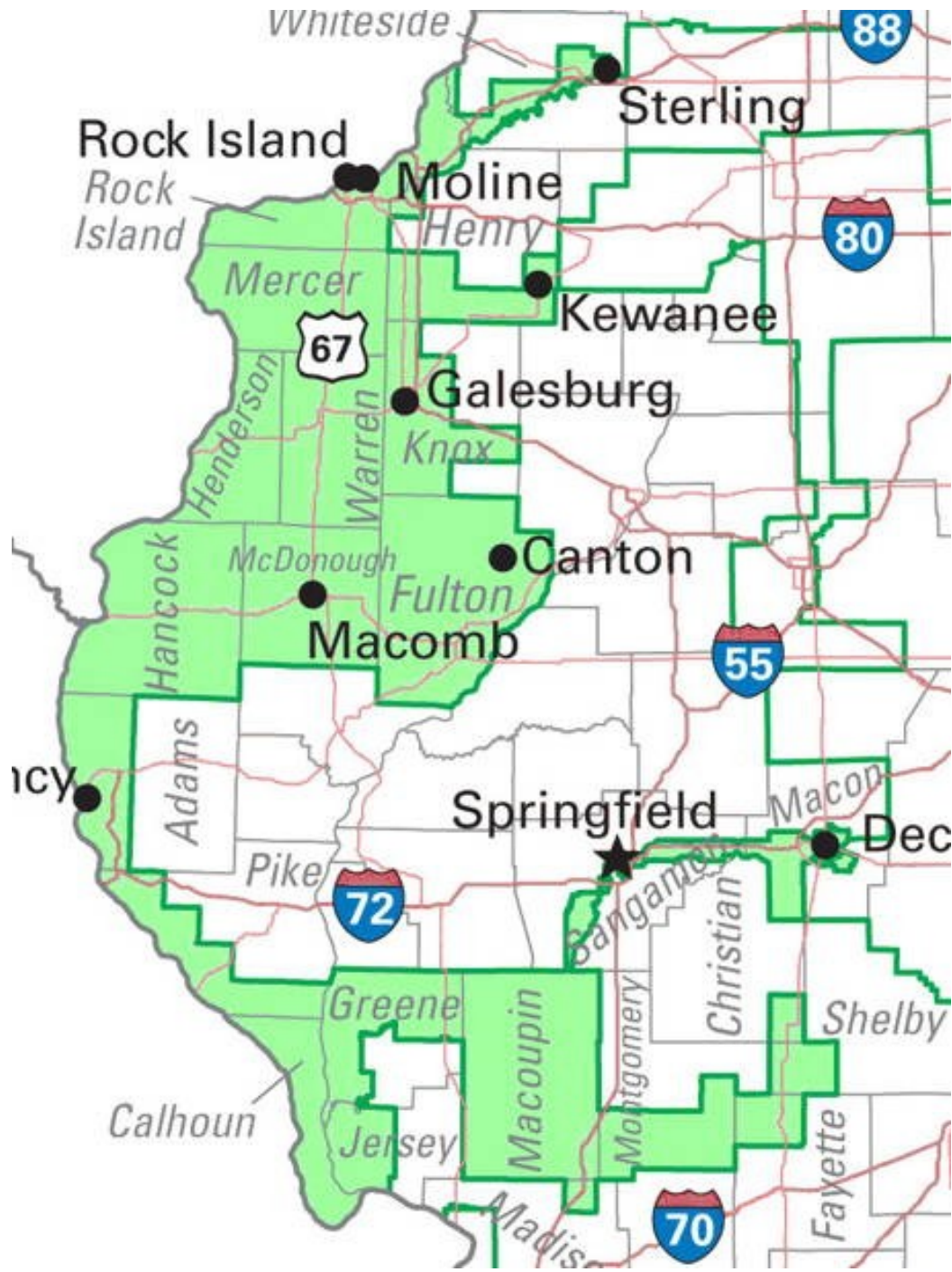

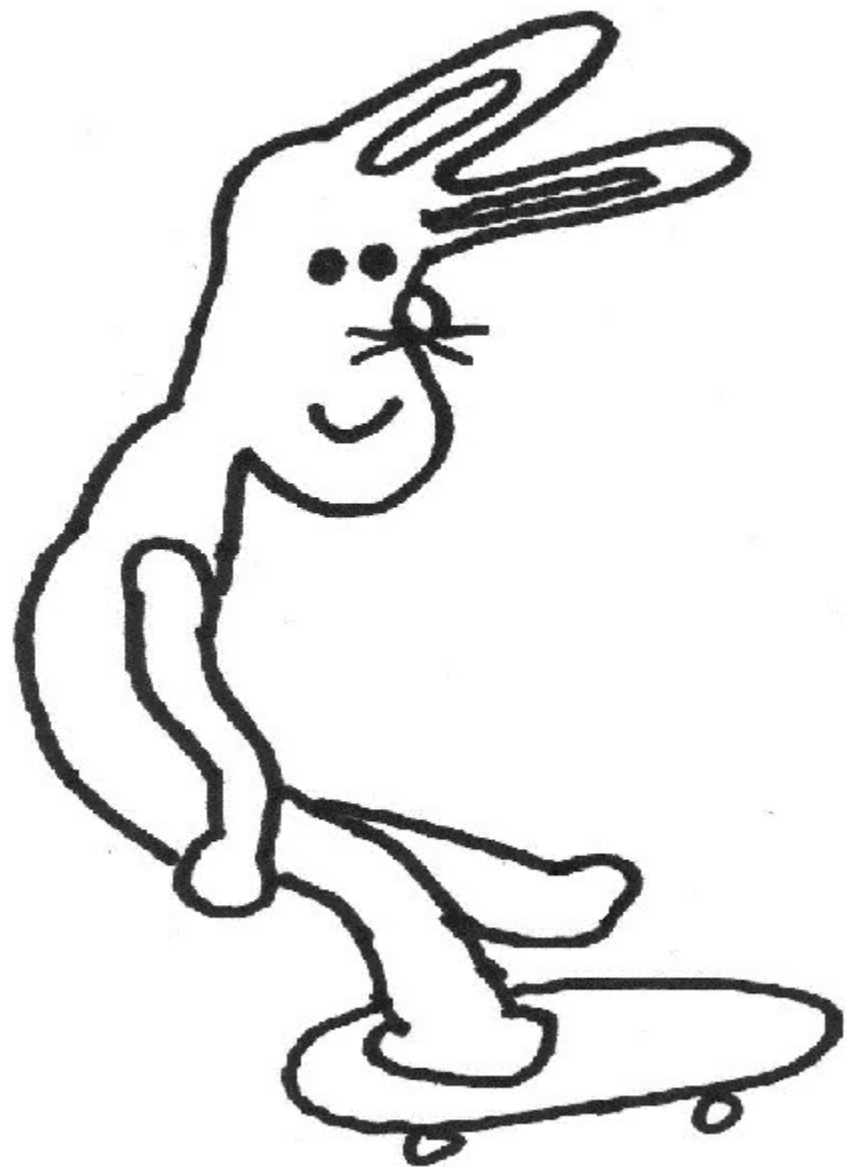
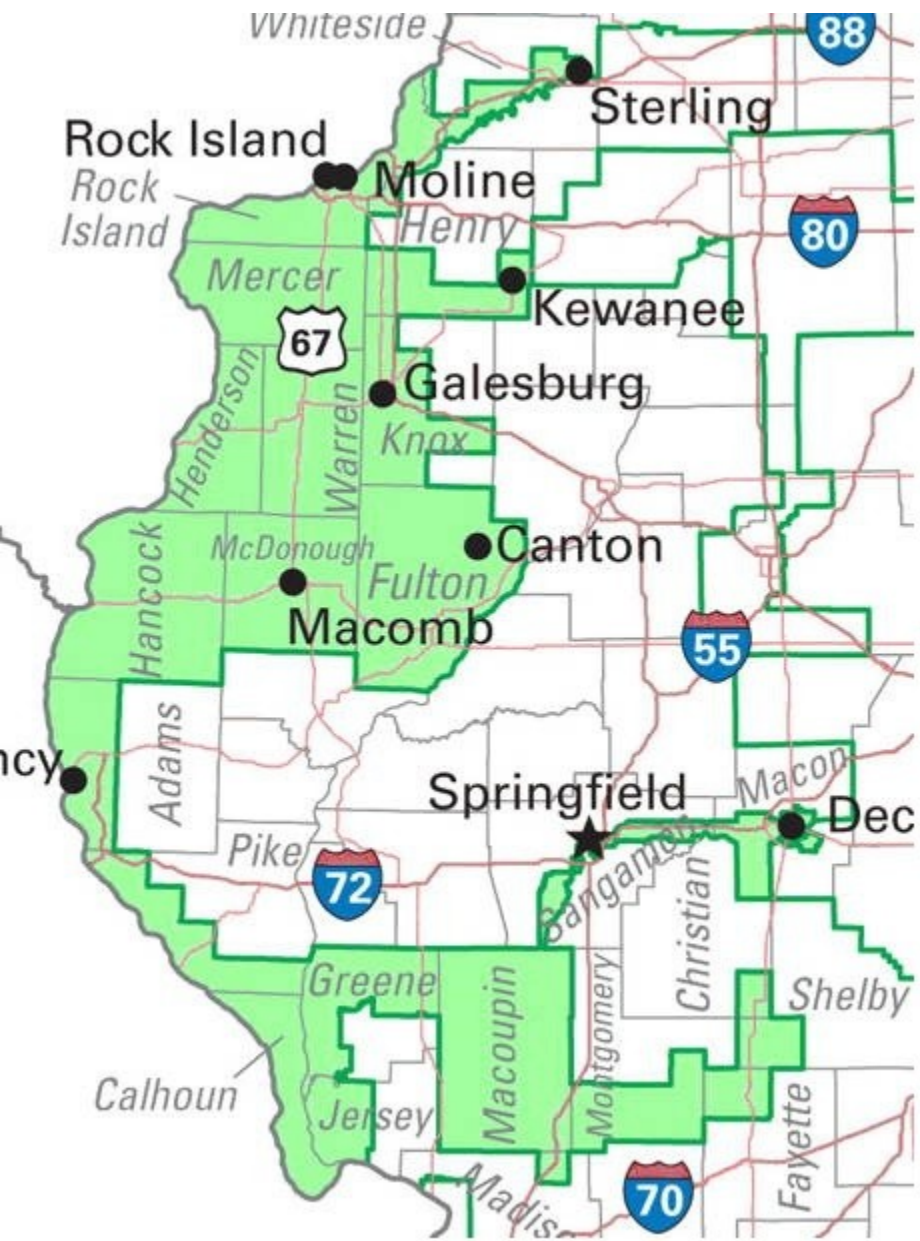

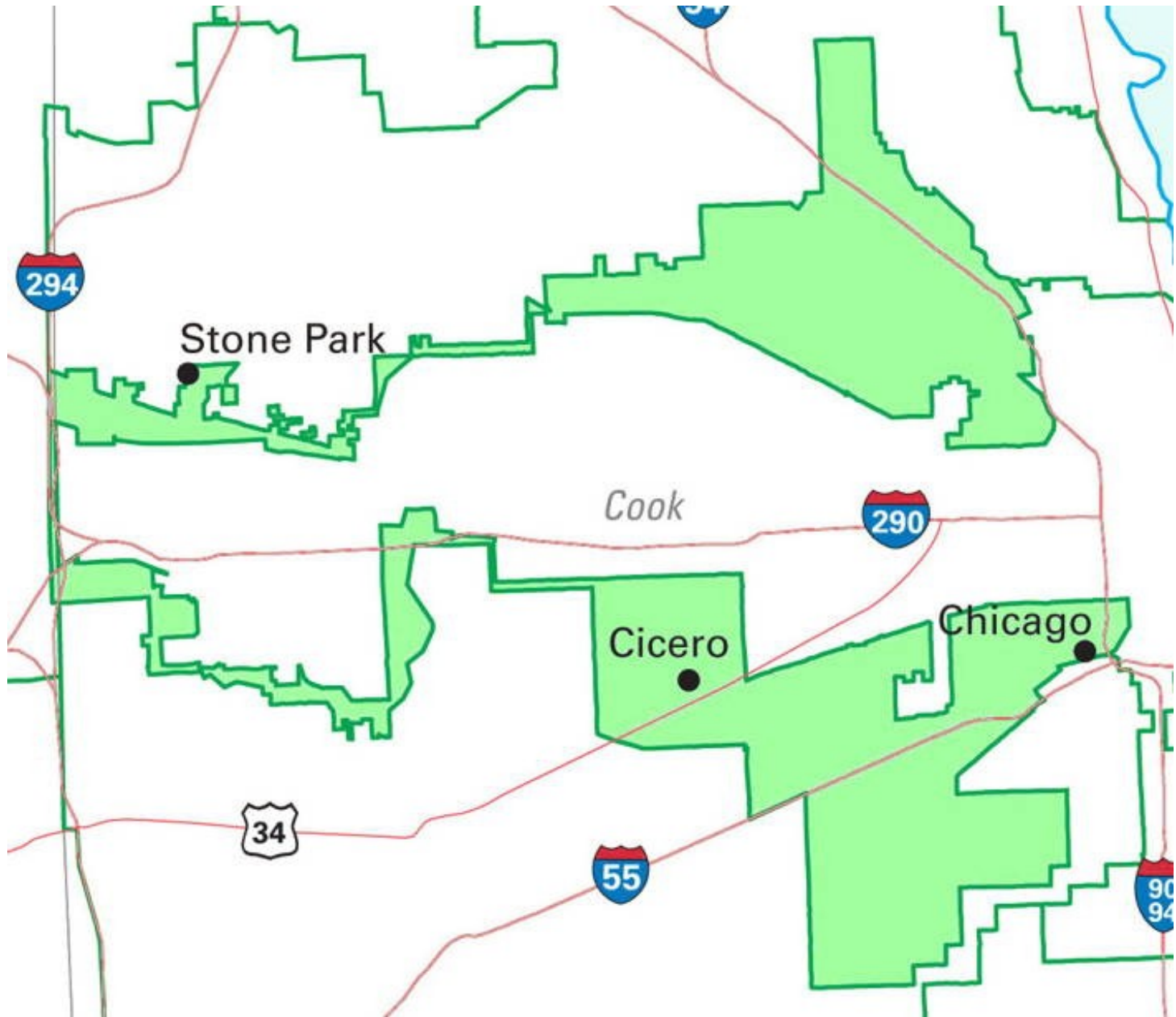

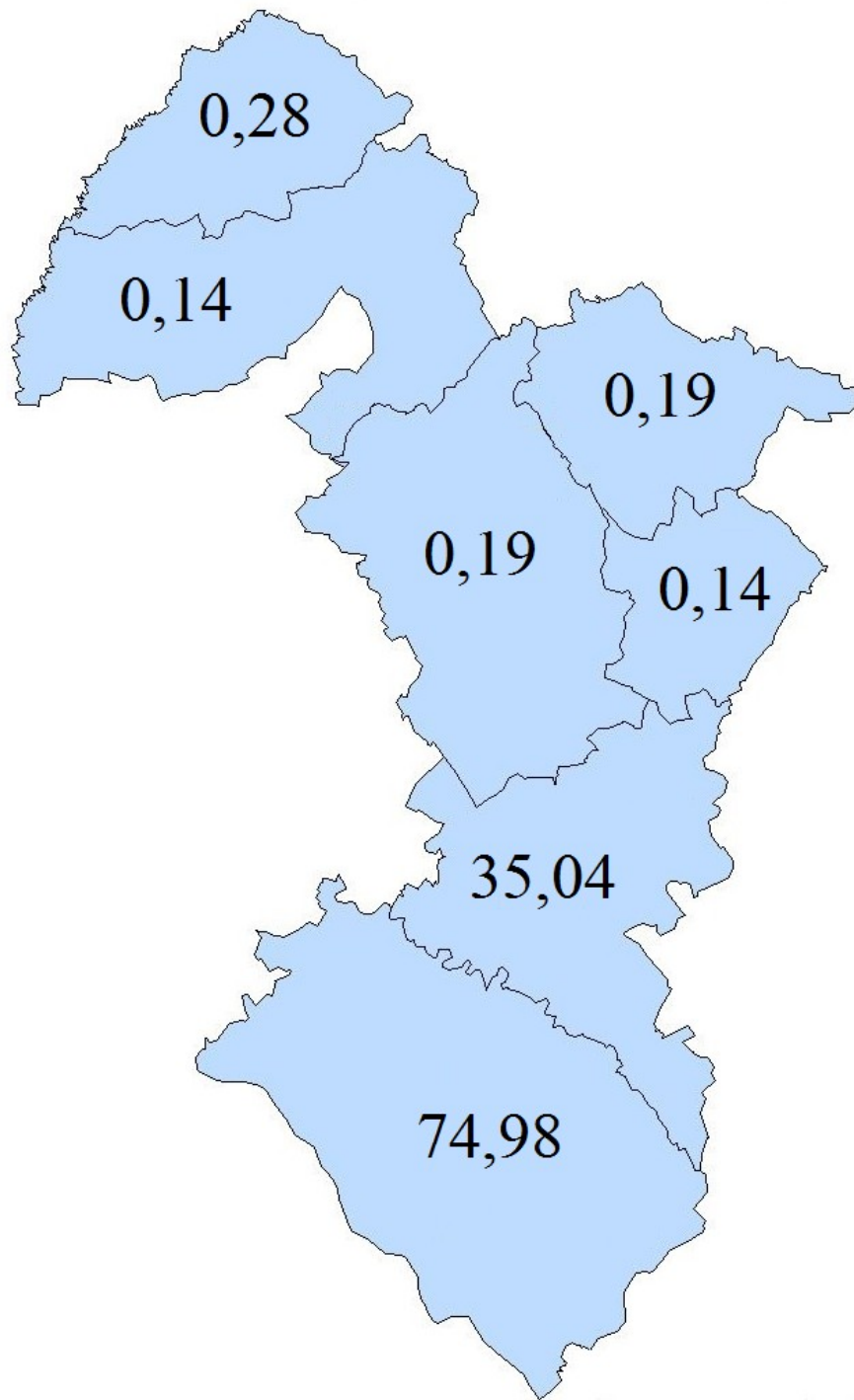

Gerrymandering

- Někdy může být výsledek i kontroverzní
- Bernstein (1996): *Racial Gerrymandering*
- Jižní státy USA na začátku 90. let:
  - Disproporce mezi rasovým složením obyvatelstva a jeho politickou reprezentací
  - Relevantní podíl obyvatelstva černé pleti, zato pouze minimum černošských poslanců
  - Snaha napravit daný stav pomocí úpravy hranic obvodů

Gerrymandering

- Demokrati – masivní podpora od černošských voličů a klesající podpora u bělochů
- Zajištění černošské reprezentace prostřednictvím vytvoření obvodů s převahou černošského obyvatelstva
- Výsledek?

Gerrymandering

- V nových obvodech dokázali vítězit Demokrati černé pleti
- Samotná Demokratická strana ale oslabila, protože nebyla schopna vítězit v obvodech s výraznou převahou bělošské populace
- Kdo získal:
  - Kandidáti Demokratů černé pleti
  - Republikáni
- Kdo ztratil – Demokrati jako strana